

Rajavartiolaitoksen esikunta
Raja- ja meriosasto

23.08.2023

Sisäministeriö
Hallinto- ja kehittämisosasto

Sisäministeriön hallinto- ja kehittämisosasto välilausuntopyyntö 26.7.2023, VN/22718/2023

Rajavartiolaitoksen esikunnan välilausunto rannikkostrategialuonnokseen

Rajavartiolaitos pitää Rannikkostrategia-asiakirjan luonnosta varsin kattavana. Lausuntopyynnön mukaisesti Rannikkostrategia tarkentaa Suomen merialuesuunnitelman 2030 visiota ja toimenpiteitä rannikolle. Rannikkostrategia tähtää vuoteen 2050. Toimintamalliin liittyvät toimenpiteet ulottuvat luonnoksen mukaan vuoteen 2030, mutta yhteisiä periaatteita sekä toimijaverkoston suunnitellaan peilattavaksi toimintaympäristön muutoksiin vähintään viiden vuoden välein.

Rajavartiolaitos esittää seuraavat huomiot ja päivitysesitykset strategialuonnoksen tekstiin.

Sivu 9, kuva Rannikkostrategian toimijaverkosto

Kuvassa on pyritty esittämään kattavasti keskeiset sidosryhmät ja toimijat rannikkoalueen kehittämistä koskien. Rajavartiolaitosta ei kuitenkaan ole mainittu lainkaan. Rajavartiolaitos esittää, että ”Viranomaisverkoston muut viranomaiset - osioon” lisätään siitä puuttuva Rajavartiolaitos. Perusteena tälle lisästarpeelle ovat Rajavartiolaitoksen merkittävät yhteiskunnallisesti vaikuttavat merelliset valvonta- ja turvallisuustehtävät.

Sivu 18, Poikkeustilanteisiin varautuminen

Luonnoksen mukaan: ”*Poikkeustilanteiden riskiä pienentää kuljetuksiin liittyvien toimien harmonisointi sekä öljyntorjunnan yhteistyön kehittäminen muiden Itämeren rannikkovaltioiden kanssa.*”

Rajavartiolaitos esittää edellä mainitun lauseen kirjaamista kattavammalla tavalla siten, että myös kemikaalivahinkojen torjuntaa koskeva yhteistyö mainitaan: ”*Poikkeustilanteiden riskiä pienentää kuljetuksiin liittyvien toimien harmonisointi sekä öljy- ja kemikaalivahinkojen torjunnan yhteistyön kehittäminen muiden Itämeren rannikkovaltioiden kanssa.*” Lisäksi Rajavartiolaitos esittää seuraavan

kirjauksen sisällyttämistä poikkeustilanteisiin varautumista käsittelevään kohtaan: ”Valtioneuvoston periaatepäätöksenä vahvistettu ympäristövahinkojen torjunnan kansallinen strategia vuoteen 2035 ohjaa viranomaisten varautumista nykyisten ja tulevien ympäristövahinkojen varalle.”

Luonnoksen mukaan: *”Satamat varautuvat onnettomuuksiin ja huolehtivat tehokkaasti alusjätteen vastaanotosta ja käsittelystä.”*

Rajavartiolaitoksen näkökulmasta tässä yhteydessä tulisi huomioida myös alusöljy- ja kemikaalivahinkojen torjunta avomerellä. Avomerellä tapahtuvan öljy- tai kemikaalipäästön yhteydessä suojataan rannikko- ja saaristoalueita parhaiten pyrkimällä estämään öljyn tai muun kemikaalin pääsy rannikolle ja saaristoon torjumalla päästöt jo avomerellä. Tähän tavoitteeseen päästään vain, jos ympäristövahinkojen torjuntaan avomerellä varatut resurssit ovat riittävät. Näin ollen Rajavartiolaitos esittää sivun 18 kirjauksiin lisättäväksi seuraavaa: ”Merialueella tapahtuvassa alusöljyonnettomuudessa tehokkain torjuntatoimi on estää vuodot vaurioituneesta aluksesta. Alusonnettomuudessa mahdollisen päästön leviäminen rannikolle ja rannoille pyritään estämään. Ensimmäisten päivien aikana tehtyjen toimenpiteiden merkitys on lopputuloksen kannalta merkittävä. Tehokas ympäristövahinkojen torjunta avomerellä vähentää merkittävästi rannikolla ja rannoilla tarvittavia torjuntatoimia sekä ympäristövahinkojen torjuntatoimien kestoa ja näin ollen myös kokonaiskustannuksia.”

Luonnoksen mukaan: *”Rannikko- ja saaristoalueilla huolehditaan riittävästä öljytorjunnan resursseista ja varmistetaan teknisten valmiuksien laatu sekä laitteiston ja henkilöstön nopea saatavuus.”*

Rajavartiolaitoksen näkökulmasta em. kirjaus jää tietyiltä osin tulkinnanvaraiseksi ja epäselväksi. Asiakirjassa tulisi tarkentaa tiiviillä kirjauksella sitä, miten rannikolla tapahtuva alusjätteen vastaanotto ja käsittely on tarkoitus liittää poikkeustilanteisiin. Ns. normaalien alusjätteiden vastaanotto on satamissa jatkuvasti tapahtuvaa toimintaa. Näihin jätteisiin eivät kuulu ympäristövahingon torjuntatehtävistä muodostuvat jätteet. Ympäristövahinkojen torjuntatoimien kautta kerätävien jätteiden jätehuolto on järjestettävä lähtökohtaisesti erikseen kussakin poikkeustilanteessa eikä se ole pelkästään satamien vastuulla.

Edellä mainittuun perustuen Rajavartiolaitos esittää em. kirjausta muokattavan seuraavasti: *”Satamat vastaanottavat aluksilta peräisin olevat jätteet tehokkaasti ja kattavasti. Toimintaa suorittava jätehuoltoyritys kierrättää alusjätteet mahdollisuuksien mukaan. Satamat varautuvat onnettomuuksiin sataman alueella. Rannikko-, saaristo- ja avomerialueilla huolehditaan riittävästä öljy- ja kemikaalivahingon torjunnan resursseista ja varmistetaan teknisten valmiuksien laatu sekä laitteiston ja henkilöstön riittävän nopea saatavuus. Jätehuollon riittävyys ja koko ketjun toimivuus ympäristövahingon torjuntatilanteessa pyritään varmistamaan etukäteissuunnittelulla.”*

Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö,
SM:n rajavartio-osaston osastopäällikkö
Kontra-amiraali

Markku Hassinen

Raja- ja meriosaston osastopäällikkö
Kenraalimajuri

Matti Sarasmaa

**Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Rajavartiolaitos 23.08.2023 klo 08:47.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.**

JAKELU Sisäministeriö, hallinto- ja kehittämisosasto

TIEDOKSI Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö
Rajavartiolaitoksen esikunta, raja- ja meriosasto
Rajavartiolaitoksen esikunta, raja- ja meriosasto / meriturvallisuusyksikkö
Rajavartiolaitoksen esikunta, oikeudellinen osasto